

Posudek vedoucího bakalářské práce Markéty Šafránkové

Problematika českých Neslyšících očima mediků a lékařů

Bakalářská práce Problematiky českých Neslyšících očima mediků a lékařů je snahou zmapovat vnímání neslyšících osob lékaři a mediky. Konkrétně jde o začínající lékaře, studenty medicíny a lékaře s praxí v oborech ORL a zejména foniatrie, s nímž se během svého života setká každý český neslyšící nesčetněkrát. Lékaři z těchto oborů mají zároveň největší zkušenost s neslyšícími osobami, autorka se tedy zaměřila na jejich znalost komunity neslyšících, její kultury a jazyka. Téma zkoumala dvěma metodami: pomocí polostrukturovaných rozhovorů a pomocí dotazníků.

Studentka k tématu nastudovala úctyhodné množství zahraniční literatury, což je jistě chvályhodné, vidím zde ovšem problém se způsobem citací, viz otázky k posudku. Stylisticky je text na dobré úrovni, je však hutný a bohatý na informace, proto pro čtenáře nebude jednoduché se v textu vyznat hned napoprvé. Jazykově text obsahuje jen drobné nedostatky.

Práce je doplněna přepisem všech provedených rozhovorů, což velice oceňuji. Rozsáhlé přílohy zdvojnásobují objem práce a dokládají důkladnou a poctivou práci studentky.

Výsledky výzkumu potvrzují očekávání: čeští lékaři mají malé znalosti a povědomí o komunitě neslyšících a dalších relevantních tématech typu jazyk, kultura apod. Mladší ročníky - začínající lékaři a studenti medicíny - mají více informací, zejména díky práci studentů Ústavu jazyků a komunikace a neslyšících, kteří pravidelně šíří osvětu mezi studenty medicíny. Překvapivé je, že i lékaři s dlouholetou praxí by měli zájem o osvětové semináře a další vzdělávání o neslyšících, ale většinou nemají dostatek času.

Otázky a poznámky k obhajobě:

1. Práce poněkud nestandardně pracuje s citacemi. Přestože autorka hojně cituje z prací odborníků, používá spíše parafráze a zásadně nikde neuvádí čísla stránek, kde bychom zhruba našli text, vztahující se k autorčině parafrázi. Téměř v každé větě tak najdeme závorku s odkazem na daného odborníka, což ve výsledku poněkud ztěžuje čtení textu. Navíc nikdy nevíme, kde přesně uvedené téma ve zmiňované publikaci nalézt. Zajímalo by mne, proč autorka zvolila tento styl citací?
2. Autorka místy v textu také používá nestandardní "odborné" výrazy, které neodpovídají běžnému úzu. Například v kapitole 2.4. se objevuje termín "neslyšení" zřejmě ve významu běžně užívaného termínu "hluchota". Nejen v této kapitole se také setkáme s netypicky použitými přívlastky ve výrazech "neslyšící komunita" a "neslyšící kultura a jazyk", navzdory tomu, že v první kapitole autorka definuje termíny spojené s tématem a tam uvádí termín "kultura neslyšící". Již v této první kapitole ovšem používá i termín "neslyšící kultura", který je zavádějící a nedoporučuji ho. Zajímalo by mne, jak autorka dospěla k tak netradiční práci s terminologií?
3. Ke kapitole 1 mám ještě další otázky. Výběr termínů a jejich řazení mi připadá poněkud náhodné, proto mne zajímá, jak autorka při tomto postupovala? Proč například mezi

definicemi chybí v tomto kontextu hojně používaný termín “komunita neslyšících”? Naopak termín “enkulturace” mi pro účely této práce přijde nepodstatný, proč ho autorka zařadila? Dále, vedle termínu “kultura neslyšících” vymezuje autorka i termín “Deaf Culture”, ráda bych se zeptala, jak vnímá rozdíl mezi těmito dvěma termíny? Z mého pohledu jsou v podstatě synonymické - jde pouze o překlad.

4. V kapitole 2.1. studentka uvádí, že “Neslyšící lidé často upřednostňují být označováni jako “Neslyšící” s velkým “N” namísto “neslyšící” s malým “n” jako projev hrdosti na svou identitu a odlišnost od ostatních (Padden et al., 1988).” Ráda bych se zeptala, zda toto podle autorky platí i pro české prostředí?
5. V kapitole 2.6 autorka vypočítává organizace, které se věnují osvětě o neslyšících. Jako spíše formální záležitost mne zaráží, že u zahraničních organizací autorka opakovaně používá anglické názvy, přitom v českém prostředí je zažitý český překlad, například u organizace WFD se běžně používá v překladu název Světová federace neslyšících. Ale jako závažnější chybu vnímám, že autorka neuvádí mezi organizacemi významné české hráče jako je Svaz neslyšících a nedoslýchavých či ASNEP, které na poli osvěty dělají spoustu práce, jsou členy například Pacientské rady apod. Zde by se hodilo nejen obě organizace zmínit mezi prvními, ale zároveň i rozvést způsoby jejich práce v osvětě. Dále, vzhledem k tomu, že autorka zde zmiňuje i Ústav jazyků a komunikace neslyšících, bylo by dobré změnit název této kapitoly na “České organizace a instituce”.
6. V kapitole 3.7 s. 27 autorka konečně zmiňuje i Svaz neslyšících a nedoslýchavých, ráda bych ji však upozornila, že standardně používaný celý název této organizace je jiný, prosím tedy o přesnou formulaci názvu. Také zde není zmíněno, jaké krátkodobé kurzy nabízí Svaz lékařům. Zde by se hodilo více informací. Totéž na s. 28 u organizace Pevnost, opět se nedozvíme, o jaké kurzy nabízené lékařům jde, co se v nich lékaři učí apod. Na stejné straně zazní informace, že medicíni mají v rozvrhu předmět s názvem Domluv se rukama. Ale opět nevíme, zda jde o pravidelnou výuku, či jednorázový blok, jaký typ informací se tam studenti dozví atd. Přitom je to velice důležité, je škoda, že to zaznívá jen tak mimochodem a zkratkovitě. Toto vše by si zasloužilo více rozvést. Poprosím tedy autorku práce o vysvětlení, proč tyto informace do textu nepřidala?
7. V kapitole 3.8. “Zahraniční vzdělávací systémy lékařů a studentů medicíny zaměřené na problematiku neslyšících” není zmínka o Gallaudetové univerzitě, na které se již roky vyučují i lékařské obory audiologie a foniatrie. Jde o autorčin záměr, či nevědomost?
8. Ve čtvrté kapitole se autorka věnuje metodologii. Z této kapitoly vyplývá, že autorka provedla 10 polostrukturovaných rozhovorů. Metody jsou sice zmíněny, ale přesný způsob práce popsán není. Bohužel se nedozvíme nic o respondentech, kdo to byl, do jakých skupin byli rozděleni, kolik rozhovorů bylo děláno s tou kterou skupinou respondentů. To si čtenář musí dohledat v příloze (v prepisech rozhovorů), což je poněkud ztráta času. Může prosím

autorka osvětlit blíže, kolik rozhovorů s jakou skupinou lékařů proběhlo a proč toto není konkrétně popsáno v kapitole o metodologii? Čísla také příliš nesedí, bylo to tedy devět, či deset lékařů a studentů? Chybí mi podrobnější informace o jednotlivých respondentech, jakým oborům se věnovali, kde studovali, v jakém ročníku a na jaké fakultě, místo působení respondentů - lékařů, věk... Také mi není jasné, zda ze třiceti rozeslaných dotazníků autorka dostala zpět všech třicet vyplněných? Či jaká byla návratnost dotazníků?

9. Na straně 38 studentka opět zmiňuje osvětu, kterou dělají studenti Ústavu jazyků a komunikace neslyšících, ovšem tentokrát je označuje jako studenty oboru Čeština v komunikaci neslyšících. Toto by chtělo sjednotit, aby čtenáři bylo jasné, že jde o studenty stejného oboru.
10. V grafu na s. 41 je informace, že 27 respondentů zažilo, že k nim přišel pacient s tlumočnickem ČZJ, 3 respondenti to nezažili. Může autorka odpovědět na otázku, proč v textu tedy uvádí, že neslyšící k lékařům chodí často bez tlumočnicka?
11. V kapitole 4.6. uvádí autorka, citují: "Ohledně využitelnosti znakového jazyka mimo komunitu Neslyšících byli respondenti spíše edukováni od autorky bakalářské práce, ale často bylo zmíněno, že se jedná o další jazyk, který se v životě vždy může hodit." Prosím autorku o vysvětlení, co má zde na mysli.

Téma je velice zajímavé a z výsledků vyplývá, že by si tato problematika zasloužila další zkoumání. Práce předkládá důkazy o tom, jak je důležitá spolupráce lékařů, organizací i samotných neslyšících.

Závěr:

Bakalářská práce splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a může být podkladem k obhajobě. Práci hodnotím stupněm velmi dobře. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

8. června 2023

Mgr. Radka Nováková

Ústav jazyků a komunikace neslyšících